סג: ר"ן קונם יין פרק שמיני נדרים רש"י

עין משפט נר מצוה

מא א עוי"ד סי' רכ: **מב** ב ג מיי' פ"ח מהלי' נדרים הל"י"ד סמג לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' כ: **מג** ד מיי' שם הל"יט וסמג שם עוש"ע יו"ד סי' ריח סעי' ג: **מד** ה מיי' שם הל"י טוש"ע שם סעי' ד:

תוספות

עד ר"ח אדר הראשון. דסתם אדר הוא אדר הראשון: שלא נתכוון זה אלא עד שדרך בני אדם לשתות יין. דהיינו עד לילי הפסח דבליל פסח יש לנו לומר שלא אסר עלמו: עד שיהא הצום. טוס העבור: עד לילי הצום. דהייט סעודה של יום הכפורים דרגילין לאכול בשר כדאיתא בחולין (דף פב.) רבי יוסי הגלילי אומר אף ערב יום הכפורים בגלילי: שדרך בני אדם לאכול שום. דהייט ליל שבת שהוא מתקנת עזרא שיאכלו שום בע"ש: האומר לחבירו. ר"ל: דברים שבלב כי הני דמומחי דיין דברים ואע"פ שלא פירש כמו שפירש חבירו ליה: כור אחד של חטין וכו'. הני תרי בני נתפרשו למעלה בפרק ארבעה נדרים (דף מד.): ר"מ אומר עד שיקנו. אבל בריש מודה דקאמר [שם] אין אתה בא ונטול חה רגלות שיאמר זה הוא בכורי ואיתירא מעלה הוא אבל הכא אין רגלות לומר התקבלתי מאחר שמפליגו שיקנו לגמרי: לשאת בת אחותו. אומרת דמילתא נקט דלאמר (יבמות סב:) הנשא בת אחותו עליו הכתוב אומר לו תקרא וה' יענה: שלא נתכוון זה להכנס לביתו אלא לאכילה ושתיה סעודה גדולה שמפליגו בדבר: והתניא. בניחותא. מכלל דריש לא במעוברת בתמיה הא ודאי במעוברת איירי דהא קתני עד אדר ראשון אלא ודאי במעוברת וקשיא ריש אמינא אלא ריש לא ידע דמעוברת שיפא דיעא דמעוברת ומדר עד אדר שני וקתמר דאדר סתם של מעוברת הייט אדר שני המדם העיטור אדר ראשון הוא ולא אדר שני מדע שהרי אדר הראשון משלשים יום שני מכ"ע ושוה דמגילה ופורים בשני אלמא ראשון מודם העיטור:

הדרן עלך קונם יין

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ד], **ב)** [לעיל כה.], **ג)** [שם וגיטין עד:], **ד)** [נ"ל ואמר], **ה)** לעיל כא., **ו)** [שייך עוד לע"ל], **ז)** ע"כ שייך לע"ל, **ח)** שייך לרש העמוד.

הגהות הב"ח

(א) בשבוע עד שיהא הפסח אינו אסור אלא עד ליל פסח שלא נתכוין זה אלא עד שעה שדרך בני אל"ל: **(ב)** שם לאמר שום כל"ל ואות כ' ממחק: **(ג)** שם האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי עד: **(ד)** שם היו מסרבין בו בשאת: **(ה)** רש"י ד"ה אלא שמע וכו' ולכך אסור עד אדר הראשון:

מוסף רש"י

הרי זה יכול. המודר, להפר את נדרו, בעצמו, שלא על פי חכם. שיכול לומר לו המודר כלום אמרת. ליתן לנגוך כך וכך אלא בשביל כבודי זהו כבודי. יותר שלא אקנה, שאיני צריך, וכגר הוחר הנדר (לעיל כד.). קונם שאת נהנית לי. קונם תהא עליך כל הנאה שתהנה ממני (גיטין עד:). אף זה. אם לא הנודר, יכול להפר את נדרו. יכול לחבירו מאלו אלא שאלת התנת חכם (שם). ויאמר לו הרי אני באילו התקבלתי. הריני מחזיק לך טובה כאילו התקבלתי ממך, לפיכך אינו נדר (לעיל כד.). היה מסרב. מפליר (שופה יג. וגורס: היו מסרבין) שהיה יכנס לביתו, לאכול אלא מעט (לעיל כא.). קונם לביתך שאני נכנס. שנדר שלא יכנס לביתו, טיפת צונן שאני טועם לך. שלא לאכול אלא כלום (לעיל כא.). מותר כו' ולשתות ממנו צונן. אבל לא אכילה מרובה, שלא נתכוין זה. המסרב, אלא לשתה אכילה ושתיה. מרובה שיפסיד אלא הרבה, ולשון טיפת צונן לא מתכוין זה אלא לשתיה מרובה אבל לא שתיה שהיה מועטת (שם).

הדרן עלך קונם יין

פירוש הרא"ש

מכלל דרישא לאו בבעוברת עסקינן, אם כן מאי אדר ראשון דקאמר אלא ודאי ר"ח אם היה יודע שהיא מעוברת ורישא בדלא ידע:

הדרן עלך קונם יין

1)עד ראש חדש אדר עד ראש חדש אדר ראשון עד סוף אדר עד סוף אדר ראשון כך היא עיקר הגירסא. וטעמא משום דאדר סתמא ראשון משמע. ואיכא דגרסי עד סוף אדר עד סוף אדר שני דמשמע ליה דשני אדרים כחדש אחד הן הילכך כי אמר עד ראש מתחיל עד ראש חדש אדר ראשון וכי אמר עד סוף מיתחיל עד סוף אדר שני: **גמ' אלמא סתמא דאדר ראשון הוא.** לגירסא קמא דסתיגנא בתמיתין אמי שפיר דהא תנן דכין נאומר עד ראש בין נאומר עד סוף ראשון משמע. ולאידך נוסחא נמי נראה לי דהכי קאמר כיון דכחדש אחד חשיב להו תנא אלמא כל מנייניהו דאדרים לאדר ראשון הוו. ומני ר' יהודה היא דאמר אדר ראשון כותב סתם ואין הכי נמי אלייבא דכשעומד בעשרה באדר שני אם רצה מונה לאדר ראשון אלא שכשהוא רוצה למנות לאדר שני כותב שני אבל כר"מ לא מתוקמא מתניתין דכיון דקאמר דסתם אדר שני משמע ולא ראשון אלמא [חדש] נאפי נעשיה חשיב ליה 1): **והתניא.** בניחותא: **מכלל דכרישא לא במעוברת עסקינן.** בתמיה. והא תנא עד ר"ח אדר ראשון דמשמע דאיכא שני אלא ודאי כולה במעוברת עסקינן מיהו ריש מיירי דלא ידע בעוברה הלכך כי אמר עד ר"ח אדר עד ר"ח אדר ראשון משמע דהא לא ידע דאיכא אדר שני ופיפא דקתני ואם היתה השנה מעוברת ה"ק שאם היה יודע בשעת נדרו שהיתה שנה מעוברת כי אמר עד אדר אדר שני משמע. ולאידך נסחא דגרסינן בתמני' עד סוף אדר עד סוף אדר שני קשה בעיני כיון דמוקמי' למתני' בדלא ידע דמעוברת שתא אמאי מתסר עד סוף אדר שני: **ולענין הלכה כיון דקי"ל** (עירובין מו:) דר' מאיר ורבי יהודה הלכה כר' יהודה נקטינן דסתמא דאדר ראשון משמע הילכך מי שעומד באדר שני וכותב אדר סתם השטר מוקדם ופסול דסתם אדר ראשון משמע הילכך נריך הוא שיכתוב בחדש אדר שני ובאדר ראשון כותב סתם כין בגיטין כין בשטרות: **מתני' שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין.** דהיינו עד ליל הפסח דאזלינן בתר תומדנא שלא נתכוון ליאסר בליל הפסח כיון דעיפ"פ שלפי לשון נדרו משמע דאסור דהא אמר עד שיהא: **עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשר.** דהיינו ערב יום הכפורים כדתנן בפרק אותו ואת בנו (חולין פג.) ר' יוסי הגלילי אומר אף ערב יום"כ בגליל. והא עדיפא מקמייתא שהרי אינו מגיע איסורו עד הצום וכי קתני עד ליל הצום נאו דוקא שהרי אוכל הוא מבערב אלא עד סעודה של ליל הצום קאמר: **שדרך בני אדם לאכול שום בערב.** מתקנת עזרא: **ולענין הלכה** כתב הרמב"ן ז"ל דליתא לא כאבא ולא כבית שמאי ולא כבית הלל אלא במילתא דמוכח כדקתני סיפא בהיו מסרבין אי נמי כי הא דתנן לעיל (נה:) טען והזיע דמודו בה רבנן משום דאומדנא דמוכח הוא וכדפריטית בדוכתיה ומכי אודו ליה רבנן לר' יהודה בהני אתא מיהו אמנה שעל היין בגיל זה ואתא בריה ואוסיף נמי דאפי' בשום דליתיה אלא מתנת עזרא אומדין אותו בכך ואפשר נמי דאתנא פליג על ברא מיהו רבנן ודאי לית להו לא כאבא ולא משמתיו תנא ופתיס כאמירתא אלא בקיבלתא והבו דלא להוסיף עלה ותנן נמי לעיל [פ.] עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא אסור עד שיגיע ומדלא הדר ותני קונם שאני אוכל ושאני הולך עד הפסח וקתני סתם ש"מ סיפא בתר ריש גרירא דקתני קונם יין אלמא קונם יין שאני טועם עד שיהא הפסח לרבנן עד שיגיע הוא הילכך הלכתא כוותייהו עכ"ל ז"ל. אבל הרא"ה ז"ל כתב דהני נמי כיון דקתני להו גבי הלכתא פסיקתא דהייט כולהו דיני דאומדנא דמייתי בתר הכי נמי הלכתא ניהו ואע"ג דתנן לעיל עד שיהא הפסח אסור עד שיגיע אפשר דלא אקונם יין קאי ואי נמי אמרת דעלה קאי אגב גררא דהני אחרינו תנא עד הפסח דהתם לא אתא לאתמוטינן [אלא] כוונת הלשון היאך הוא: **האומר לחבירו וכו' זהו כבודי.** וכיון דאומד מוכיח הוא שרי: **ר"מ אומר אסור עד שיקנו.** וה"ה נמי דפליג אקמייתא דאסור עד שיטול והכי איתא בירושלמי [פ"מ ה"ז]. ככר פרשתי משנה זו בפרק ארבעה נדרים (לעיל דף מד.) בתרוכה בס"ד: **לשאת את בת אחותו.** משום דמצוה הוא כדאמרינן פרק הבא על יבמתו (יבמות סב:) הנשא את בת אחותו עליו הכתוב אומר לו תקרא ויי' יענה [ושפיר נח]: **שלא נתכוון זה אלא לאכילה ושתיה.** ולא שיהא אסור בכמיסת הבית וטעימת טיפת צונן: **תוספתא** (סוף פ"ד) היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו במשתה ואמר קונם ביתך שאני נכנס תוך המשתה אסור אמר המשתה מותר:

הדרן עלך קונם יין

והתניא 6)עד ר"ח אדר עד ר"ח אדר הראשון אם היתה שנה מעוברת עד ר"ח אדר השני מכלל דרישא לאו במעוברת עסקינן שמע מינה הא דפשיטא ליה דמעברא שתא הא דלא ידע: **מתני'** א"ר' יהודה אומר קונם יין שאיני טועם עד שיהא הפסח (ב) לא נתכוון זה אלא עד ליל פסח עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין אמר קונם בשר שאיני טועם עד שיהא הצום אינו אסור אלא עד ליל צום שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשר ר' יוסי בנו אומר קונם שום שאני טועם עד שתהא שבת אינו אסור אלא עד ליל שבת שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול (ג) בשום ג) 2)האומר לחבירו קונם שאני נהנה לך אם אין את בא ונוטל לבניך כור אחד של חטין ושתי חביות של יין הרי זה יכול להפר את נדרו שלא ע"פ חכם ויאמר לו כלום אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי 3)וכן האומר לחבירו קונם (ד) שאת נהנית לי אם אין את בא ונותן לבני כור של חטין ושתי חביות של יין ר"מ אומר אסור עד שיתן וחכ"א 4)אף זה יכול להפר את נדרו שלא ע"פ חכם ויאמר לו הרי אני כאילו נתקבלתי (ה) 5)היה מסרב בו לשאת בת אחותו ואמר קונם שהיא נהנית לי לעולם וכן המגרש את אשתו 7)אומר קונם אשתי נהנית לי לעולם הרי אלו מותרות להנות לו שלא נתכוון זה אלא לשום אישות 8)היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו 9)אמר קונם לביתך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם לך מותר ליכנס לביתו ולשתות ממנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה:

הדרן עלך קונם יין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com